

Reactie op het ontwerp besluit VBAR

Amsterdam, 13 oktober 2025

Bij deze reageren de verenigingen NAPA, NCP en AFN en de op het ontwerp-besluit verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties.

Introductie

De Vereniging van Nederlandse Content Producenten (NCP) en de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA) zijn de Nederlandse belangenverenigingen voor producenten werkzaam in de audiovisuele sector. NCP en NAPA hebben gezamenlijk ruim 140 leden. Zij vertegenwoordigen vrijwel alle onafhankelijke audiovisuele producenten. Samen hebben die bijna een miljard euro omzet. De branchevereniging Audiovisuele Federatie Nederland (AFN) behartigt de belangen van facilitaire bedrijven die audiovisuele middelen en diensten leveren - met name aan omroepen en producenten. AFN vertegenwoordigt met 20 leden ongeveer 90% van de facilitaire bedrijven, die gezamenlijk zo'n € 400 miljoen omzet hebben. Bij leden samen werken ruim 3.000 mensen, waaronder een groot aantal freelancers.

De verenigingen behartigen de belangen van hun achterban in gesprekken met de politiek, de publieke en commerciële omroepen, met internationaal opererende streamingdiensten, de bioscopen, theaters en andere vertoningsplekken en de diverse fondsen. Zij spannen zich in om financiering en regelgeving te laten aansluiten bij de praktijk van producenten en facilitaire bedrijven. Daarbij zijn ondernemerschap en continuïteit sleutelbegrippen.

NCP, NAPA en AFN (hierna 'de brancheverenigingen') zijn van mening dat er snel duidelijkheid moet komen over de positie van zzp'ers. Deze AMVB geeft deze duidelijkheid niet.

De onduidelijkheid die nog steeds heerst over de vraag wie wel of niet buiten dienstbetrekking kan werken, leidt bij een sector waarin van oudsher veel met zzp'ers wordt gewerkt tot grote onzekerheid. Dit voorstel voor een AMVB tracht te verduidelijken wie wel of niet als zelfstandige wordt gezien. Dit zou de av sector heel erg helpen maar helaas leidt dit voorstel niet tot die gewenste duidelijkheid.

1. Algemeen oordeel

Hoewel het besluit VBAR tot doel heeft om de praktijk meer duidelijkheid en houvast te bieden bij de beoordeling van arbeidsrelaties, brengt het in zijn huidige vorm geen daadwerkelijke verduidelijking. Het besluit bevestigt slechts de bestaande lijn van jurisprudentie waarin sprake is van een holistische toets, een beoordeling waarbij alle omstandigheden van het geval in samenhang worden gewogen en geen enkel criterium doorslaggevend is. Daarmee blijft de feitelijke uitkomst van de kwalificatievraag even onzeker als voorheen.

De opsomming van gezichtspunten – zoals gezag of instructiebevoegdheid, organisatorische inbedding, ondernemerschap en verantwoordelijkheid voor het werkresultaat – wordt gepresenteerd als richtinggevend, maar niet limitatief. In de toelichting wordt benadrukt dat deze factoren niet als "afvinklijst" mogen worden gehanteerd, maar als open normen die in samenhang moeten worden beoordeeld.

Deze benadering is inhoudelijk niet nieuw. Dit is een weerspiegeling van de wijze waarop rechters sinds het Deliveroo-arrest en het Uber-arrest de kwalificatievraag beantwoorden. Zonder nadere concretisering van de factoren blijft de toepassing in de praktijk even interpretatiegevoelig. Daarmee blijft ook de handhaving door de Belastingdienst in feite afhankelijk van casuïstiek.

2. Verwijzing naar jurisprudentie

Het besluit stelt de bestaande rechtspraak te “codificeren”, maar die onderbouwing is te mager om van daadwerkelijke codificatie te kunnen spreken. Er wordt in de toelichting immers slechts verwezen naar twaalf uitspraken na het Deliveroo-arrest, waarvan elf uitspraken van rechtbanken en één van de Hoge Raad (het Uber-arrest, februari 2025).

3. Geen versterking van rechtszekerheid of naleving

Eén van de centrale doelstellingen van de VBAR is het verbeteren van de naleving van het arbeidsrecht door meer duidelijkheid te scheppen. In de praktijk hebben de opdrachtgevers en opdrachtnemers inderdaad behoefte aan voorspelbaarheid en houvast; aan heldere nader uitgediepte en gespecificeerde criteria per branche of sector waarmee de kwalificatie en handhaving vooraf beter kan worden voorspeld en risico's beheersbaar worden. Deze nadere specificering zal volgen uit de (lagere) rechtspraak en branche specifieke afspraken met de handhaver.

Het huidige besluit biedt deze verdieping en specificatie niet. Het besluit is oude wijn in nieuwe zakken. Met nieuwe woorden wordt een reeds bekend kader geschetst zonder de broodnodige nadere verduidelijking of verdieping. Het blijven open normen en een holistische toets die wederom zo is opgeschreven, dat deze op iedereen van toepassing kan zijn. Met een algemene formulering sneuvelt echter de benodigde verdieping en verduidelijking. In fiscale zin betekent dit dat opdrachtgevers nog steeds onvoldoende vooraf (kunnen) weten of loonheffingen verschuldigd zullen zijn, en dat handhaving op basis van dit besluit niet consistent zal worden.

4. Aanbevelingen

Met het afschaffen van de OVAV (de Ondernemers Verklaring Audio Visuele sector), een verklaring voor zelfstandigen in de audiovisuele sector, werd vanaf 1990 tot 2002 bevestigd dat een opdrachtnemer als ondernemer werkte en niet in loondienst was. Daarmee werd aan opdrachtgevers in de AV-sector zekerheid geboden over de arbeidsrelatie. Nu, na de afschaffing van de latere VAR (de opvolger van de OVAV), is het aan de markt om de kwalificatievraag te beantwoorden. Om deze kwalificatievraag goed te kunnen beantwoorden dient de toepassing van de algemene criteria te worden uitgekristalliseerd per sector/branche.

Alleen specifieke kaders met erkenning voor de aard van de werkzaamheden en wijze waarop in een branche wordt gewerkt, kunnen de gewenste duidelijkheid geven. Wij bevelen dan ook aan niet verder te investeren in het herformuleren van een algemeen kader, maar de criteria van de Hoge Raad samen met de branches om te zetten in specifieke regelkader per branche. Alleen dan worden de algemene rechtsregels, herkenbaar en toepasbaar en geven deze voldoende erkenning voor de specifieke werkwijze per branche. Alleen dan zal weer een zekere mate van rechtszekerheid ontstaan en een werkbaar kader.

Sinds het afschaffen van de VAR moet het risico van de kwalificatievraag geheel door de markt worden gedragen. Het minste dat de overheid kan doen is het bieden van concrete handvatten om deze risico's in te schatten én af te dekken. Algemene normen dragen daar niet aan bij.

Mocht dit besluit toch doorgang vinden, zal tenminste nodig zijn dat:

1. De jurisprudentiebasis wordt uitgebreid en geactualiseerd.
2. Een nadere duiding per criterium wordt opgenomen, met voorbeelden of casussen waarin bepaalde omstandigheden wél of juist niet doorslaggevend waren en waarom.

5. Conclusie

Het Besluit VBAR in deze vorm verduidelijkt *niet*, maar herhaalt. De vermeende verduidelijking blijft beperkt tot een beschrijving van de bestaande rechterlijke toetsingspraktijk gebaseerd op enkele uitspraken, zonder extra houvast voor werkverleners of opdrachtnemers. Daarmee wordt het beoogde doel van rechtszekerheid niet bereikt. Integendeel.

We vertrouwen erop dat onze zienswijze wordt meegewogen. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting op het bovenstaande.

Hoogachtend,

Stephan Luiten, directeur AFN
Anna Pedrolí, directeur NAPA
Nelsje Musch-Elzinga, directeur NCP